

15. august 2016

Etter ferien

En opplysning om statlige styreledere er tankevekkende, mens forslaget om å avskaffe kontanter virker overflatisk.

Styreledere.

Næringsminister Monica Mæland har kommet i hardt vær for å ha byttet ut styrelederen i Statkraft med en tidligere kollega og nær venninne. Spørsmålet som reises er om prosessen har vært reell, og om hun burde ha erklært seg inhabil. Den siden av saken blir fulgt opp. En av de kritiske er jussprofessor Beate Sjøfjell, ekspert på statlig eierstyring. I intervju med DN tar hun imidlertid opp en dypere problemstilling: Hva er akseptable grunner for å skifte styreleder i aksjeselskaper med dominerende statlig eierskap? Hun ser to aksepterte grunner; enten at styret har handlet kritikkverdig, eller et regjeringsskifte.

Det siste er tankevekkende. Hvis vi håpefullt antar at det ikke innebærer en akseptert rett til å dele ut styreverv som kompisfordeler, er det bare én forklaring igjen. Kulturen i vårt land er slik at det er en fordel – om ikke nødvendighet – for en stor bedrift å ha en styreleder med politisk tillit og nærkontakt. Da kan i nødsfall særfordeler for bedriften fikses på telefonen, slik vi har sett eksempel på under forrige regjering.

Selv om bedriftens interesser blir ivaretatt på denne måten, er samfunnet neppe tjent med en slik kommissarisk styringskultur for de statseide bedriftene. Og hva med likestillingen av de øvrige aksjonærenes interesser i børsnoterte selskaper, jf. restruktureringene i Røkke-imperiet?

Kontanter.

Bankene vil kvitte seg med de kostbare minibankene og anbefaler gjennom en utredning at Norge som det første land i verden avskaffer kontanter helt og holdent. Man har utredet saken og ifølge nyhetsinnslag på NRK kommet til at en betenkelighet kan være at enkelte eldre ikke er fortrolige med nettbank. Men skitt au – den siden ordner seg nok, mener bankene.

Jeg har ikke lest utredningen, men etter nyhetsinnslaget å dømme har man ikke tatt utgangspunkt i den sosiale rollen som penger som middel for kontant og anonym betaling spiller. Den er grunnleggende, og slett ikke bare for kriminelle. Ønsker man å oppgi kontonummer og koder til appen som den fremtidige tiggeren holder frem på mobilen? Om alle pengetransaksjoner blir sporbare vil det neppe dempe stridslystne arvinger i stadig mer komplekse slektrelasjoner. Under litt andre forhold enn dagens kan anonymitet være avgjørende for å sikre finansiering av legitim politisk aktivitet. Påstått konfidensialitet i

banksystemet kan vi glemme. Det er nær å tenke at behovet for transaksjoner av privat karakter i et kontantløst Norge vil bli dekket med f.eks. euro. Skulle pengeavskaffelse bli internasjonalt utbredt er vi tilbake til gullmynter. Men det scenariet er nok ikke sannsynlig.

§